

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

A

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MANAGEMENTU V JINDŘICHOVĚ HRADCI

**Zvyšování právního vědomí veřejnosti v souvislosti s okolnostmi
a posuzováním důkazní situace trestného činu podvod**

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

A

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MANAGEMENTU V JINDŘICHOVĚ HRADCI

**Zvyšování právního vědomí veřejnosti v souvislosti s okolnostmi
a posuzováním důkazní situace trestného činu podvod**

**Public awareness raising in relation to assessing the evidence and
circumstances of the crime situation scam**

Bakalářská práce

Studijní program : **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor : **Sociální pedagogika**
Vedoucí práce : **doc. JUDr. Jan Hejda, Ph.D.**

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma : „*Zvyšování právního vědomí veřejnosti v souvislosti s okolnostmi a posuzováním důkazní situace trestného činu podvod*“, zpracoval samostatně s použitím uvedené literatury.

Současně prohlašuji, v souladu s ustanovením § 47c zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, že souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, v nezkrácené podobě, ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích.

V Třeboni dne 22.1.2011

.....

Petr MICHAL

Poděkování

Rád bych poděkoval doc. JUDr. Janu Hejdovi, Ph.D., za cenné rady, připomínky a vedení bakalářské práce.

Cíl bakalářské práce

Cílem bakalářské práce je seznámit veřejnost se skutkovou podstatou trestného činu podvod posuzováním důkazní situace při jeho objasňování. Práce se zabývá trestným činem podvod se zaměřením na posouzení důkazní situace z pohledu orgánů činných v trestním řízení a pohledu poškozeného subjektu. Součástí práce bude průzkum informovanosti veřejnosti k danému tématu. Oslovenou cílovou skupinou respondentů budou produktivní občané ve věku mezi 30 až 40 rokem. Průzkum bude směřován k zjištění stavu informovanosti veřejnosti. Práce zmíní případové kazuistiky včetně informace o následcích. V závěru práce bude navrženo možné preventivní opatření, které by mohlo v budoucnu pozitivně ovlivnit statistiky této trestné činnosti.

Anotace

Na počátku devadesátých let došlo v Českých zemích k významné celospolečenské změně, která přinesla řadu nových fenoménů. Okolností, na kterou novodobá společnost nebyla připravena, byl nárůst kriminality. Postkomunistický vývoj společnosti byl po všech stránkách nerovnoměrný. Legislativní proces nově vznikajícího demokratického státního zřízení byl nekvalitní. Aktuálního stavu společnosti tak využila konkrétní skupina osob, která se v dění velmi rychle zorientovala. Využila mezer ve stávající legislativě k páčání trestné činnosti. Při hledání snadných zisků se pak tato skupina pachatelů dopouštěla i trestných činů podvod. Bakalářská práce se podvodem zabývá jako jedním ze statisticky nerozšířenějších trestných činů. Orgány činné v trestním řízení dokumentují oznámení poškozených, rozhodují ve věci v rámci možností, které jim umožňuje platná legislativa. Do posledního pravomocného výroku soudu, si však žádná ze stran řízení není jistá výsledkem. Součástí bakalářské práce je i průzkum informovanosti veřejnosti ve věci okolností páčání podvodu u věkové skupiny respondentů mezi 30-40 rokem.

Annotation

There has been a significant societal change in the early nineties in the Czech Republic which has brought many new phenomena. The increase in crime was one of the events to which modern society was not ready. Development of post-Communist society has been uneven in all aspects. The legislative process in an emerging democratic state system was poor. As a result, a specific group of people took advantage from this situation. They have exploited loopholes in existing legislation to commit a crime. This group of offenders, in search of easy profits, then committed crimes and fraud. This thesis deals with fraud as one of the statistically most spread offenses. Law enforcement and criminal proceedings document the notification of victims when deciding the case as far as possible, which allows them existing legislation. Until the last final court decision, none of the parties is certain about the outcome of proceedings. Bachelor thesis on public awareness regarding the circumstances of committing fraud conducted a survey of respondents in the age group between 30-40 years.

Obsah

ANNOTATION	7
1 TEORETICKÁ ČÁST	10
1.1 VZDĚLÁVACÍ PROCES JAKO ZÁKLAD PRÁVNÍHO VĚDOMÍ.....	10
2 PODVOD.....	12
2.1 OBECNĚ O PROBLEMATICE PODVODŮ	12
2.2 SKUTKOVÁ PODSTATA PODVODU	14
2.3 POJEM MAJETEK A CIZÍ MAJETEK.....	16
2.4 ÚMYSL V PODVODNÉM JEDNÁNÍ.....	17
2.5 NEJBĚŽNĚJŠÍ ZPŮSOBY PÁCHÁNÍ PODVODŮ	18
2.5.1 Podvod spáchaný uvedením v omyl v jednající osobě.....	19
2.5.2 Podvod spáchaný uvedením v omyl ve vztahu k věci	20
2.5.3 Podvod spáchaný zamlčením podstatných skutečností.	20
2.5.4 Podvod spáchaný za využití tzv. triku.....	22
2.5.5 Pojistný podvod.....	22
2.5.6 Úvěrový podvod	23
3 PŘÍPADOVÉ KAZUISTIKY	25
4 PRAKTICKÁ ČÁST	27
4.1 VÝZKUMNÝ PROBLÉM	27
4.2 STANOVENÍ VÝZKUMNÉHO CÍLE A HYPOTÉZ.....	27
4.3 VÝZKUMNÉ SPEKTRUM RESPONDENTŮ.....	28
4.4 VÝZKUMNÉ PROSTŘEDÍ.....	29
4.5 METODY ZÍSKÁVÁNÍ DAT A ZPRACOVÁNÍ VÝZKUMU	29
4.6 FORMULACE OTÁZEK ANKETNÍHO DOTAZNÍKU	30
4.6.1 Struktura otázek dotazníku.....	30
4.7 ZPŮSOB ROZBORU A STANOVENÍ HODNOTY DAT	34
4.8 VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	35
5 ZÁVĚR.....	42
5.1 HODNOCENÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	42
5.2 NÁVRH OPATŘENÍ.....	43
5.3 VYHODNOCENÍ PRÁCE.....	43
6 LITERATURA	45

Přílohy

Úvod

Důvodem pro napsání této bakalářské práce je následující zjištění. Ve svém každodenním životě se občan setkává s problematikou práva. Každé takové setkání může být střetem různých právních názorů na konkrétní děj či událost. Do nerovného postavení se dostává strana, která je v dané problematice méně informována. Stav neinformovanosti zneužívá určitá skupina osob, která se velmi rychle orientuje a využívá zjištěných slabín občanů. Tato skupina osob, nazveme ji *pachatelé*, se při hledání snadných zisků a osobního prospěchu, dopouští trestné činnosti, spočívající v podvodném jednání. Mnoho z nás bylo v minulosti okradeno nebo podvedeno. Jednáním druhého nám vznikla škoda. Je-li jednání škůdce prokazatelně úmyslné, zpravidla je pak kvalifikováno jako trestný čin. Obsahově se jedná se o širokou problematiku. Práce se proto zabývá pouze jedním z nejrozšířenějších trestných činů a to podvodem.

V názvu práce je obsaženo slovní spojení „*zvyšování právního vědomí veřejnosti*“. Právní vědomí je teoretický termín s širokým významovým obsahem. Obecně právní vědomí zahrnuje všechny představy občanů o tom, co je právo a jaký má význam. Představy veřejnosti jsou mnohdy zkreslené.

Teoretická část práce obsahuje informativní srovnání edukačního prostředí základních a středních škol. Z aktuálních školních osnov je zjišťováno, jaké spektrum informací, z právní problematiky, je předáváno studentům. Vzhledem k tomu, že se bakalářská práce zabývá konkrétním trestným činem, je zmíněn i výklad několika odborných pojmů. Právní terminologie je pak na příkladech doplněna informativním výčtem možného podvodného jednání. Uvedené příklady rámcově seznamují s možnostmi dokazování orgánů činných v trestním řízení.

V praktické části se práce zabývá zjištěním úrovně *právního vědomí běžného občana*. Zkoumaným parametrem je zde úroveň stavu informovanosti veřejnosti. Práce využívá lokálního výzkumu, provedeného na skupině spoluobčanů ve věku mezi 30 až 40 rokem. Metodou zkoumání vybraného sociologického vzorku respondentů je anketa. Ke sběru dat byl využit dotazník s následnou analýzou dat. Záměrem výzkumu je odpovědět na dvě stanovené hypotézy.

Výsledek výzkumné části nevytváří sociologickou studii, ale upozorňuje na aktuálně zjištěný stav. Průzkum je podkladem k učinění závěru, zda by se zkvalitněním právního vědomí občana, mohla pozitivně ovlivnit jeho viktimnost v oblasti problematiky podvodné trestné činnosti.

1 Teoretická část

1.1 Vzdělávací proces jako základ právního vědomí

Úroveň školních osnov a výuka právní problematiky ve školství ČR je průměrná. Školní osnovy nereagují na současný společenský vývoj, potřeby a poznatky. Osnovy základních a středních škol jsou, v oblasti výuky právní problematiky, obsahově nedostačující. V souvislosti s mládeží hovoří Langmeier o termínu *sekundární akcelerace*. Tento termín vysvětluje jako zrychlený nástup dospívání ve všech svých aspektech¹. Aspektem dospívání je i právní odpovědnost za své jednání. Na roli osobní odpovědnosti nejsou studenti připravováni.

Výuka právní problematiky na základních školách na trendy dostatečně nereaguje. Problematika zvyšování právního vědomí je osnovami včleněna do předmětu vlastivěda. Žáci se seznámí se základními informacemi a daty o České republice, existenci a funkcích parlamentu, existenci Ústavy ČR a dalších zákonů. Dále je studentům sděleno, že porušení zákona je trestné. Tyto důležité informace jsou studentům předány v rozsahu jedné strany učebnice.²

Proběhla celorepubliková iniciativa, která se snažila vyplnit výchovné mezery. Od roku 2001 probíhal na prvním stupni základních škol preventivně-vzdělávací projekt Ministerstva vnitra ČR nazvaný Ajaxův zápisník. Autorka projektu, policistka Blažena Kašparová, podala dětem zábavnou a výchovně přijatelnou formou, informace o struktuře a práci Policie. Seznámila děti se základními vědomostmi o chování v dopravní výchově, vysvětlila podstatu trestných činů jako je například krádež, podvod a vandalismu. Autorka se dále věnovala se problematice návykových látek jako jsou tabák, alkohol, drogy a hazardní hry. Vysvětlila potřebu mezilidské komunikace a prevence v oblasti zmíněných problematik. V jednotlivých školách pak projekt prezentovali vyškolení policisté s velmi pozitivním ohlasem dětí. V současné době je projekt zastaven. Dětem nejsou na této úrovni podány žádné další upřesňující informace.

Po prostudování školních osnov studentů střední odborné školy jsem zjistil, že spektrum informací, které jsou nabídnuty studentovi, se rozšiřuje a zkvalitňuje. Z oblasti

¹ LANGMEIER, J. : Vývojová psychologie, 2. aktualizované vydání, 2006, Grada Publishing s.r.o., ISBN 80247-1284-9, str. 144

² CHALUPA, P. : Vlastivěda. Pardubice, Východočeská tiskárna s.r.o., II. vydání, 2005, ISBN 80-85775-90-5.

práva se studentovi dostává informace převážně z výuky předmětu občanská nauka. Studenti tříletých odborných učilišť mají v předmětu občanská nauka kapitolu „Člověk a právo“. Ve výuce se student seznámí s praktickými příklady uplatňování právní ochrany a existenci právních vztahů. Studentovi se dostane informace o soustavě a činnosti soudů v ČR, činnosti Policie, Státního zastupitelství, advokacie a notářství. Studentovi je na konkrétních příkladech objasněn rozdíl mezi fyzickou a právnickou osobou, je mu vysvětlen pojem způsobilost k právním úkonům a trestní odpovědnost. Dále je student informován o základních typech smluv a právech spotřebitele. Studentům jsou rámcově vysvětleny práva a povinnosti mezi dětmi a rodiči, mezi manželi, zaměstnavatelem a zaměstnancem. V praktické části se pak na příkladech student učí rozlišit rozdíly mezi trestným činem a přestupkem, včetně možností udělování sankcí.³

Ve schválených školních osnovách pro gymnázium, je právní problematika, stejně jako u SOŠ, promítnuta do předmětu Občanská nauka. Struktura osnov je, v tomto případě, postavena na filozofických principech. V primě, sekundě a tercii není v plánované výuce hlouběji zmiňována problematika práva. Zmínka o právu se vyskytuje až v ročníku kvarta. Zde je student seznámen, v rozsahu jedna hodina týdně (celkově ve dvou vyučovacích hodinách), se strukturou státu, základními zákony, právy občana a základními právními vztahy.⁴ Výklad předmětu probíhá spíše v rovině filozofické. Studenti, kteří projeví zájem o studium problematiky práva, se tedy k ucelené informaci o základních funkcích práva, dostávají v okamžiku, když samostatně iniciativně využijí samostudia.

Vyhodnocením shora uvedených typů školních osnov, bylo zjištěno, že student SOŠ má, z hlediska právního vědomí, nabídnuto více informací k jeho získání, než student gymnázia. Je zde určitá nevyrovnanost. Přitom, s ohledem na věk, se mohou studenti posledních ročníků a absolventi obou typů škol, stát samostatným plnohodnotným účastníkem právního úkonu. Systém školní výuky je na tento stav plnohodnotně nepřipravuje.

³ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY ČR - Učební osnova předmětu OBČANSKÁ NAUKA <http://www.nuov.cz/ucebni-osnovy>

⁴ <http://www.gymkh.cz/view.php?cislocianku=2008020008>

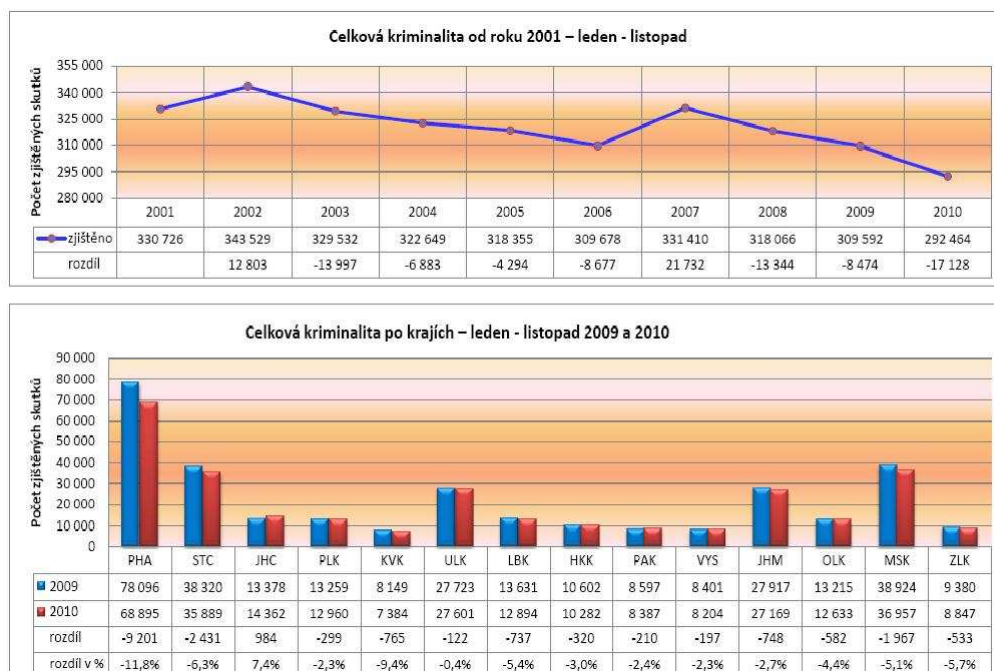
2 Podvod

2.1 Obecně o problematice podvodů

Jak již bylo zmíněno, cílem bakalářské práce je seznámit a poučit veřejnost ve věci okolností možného spáchání trestného činu podvod. Jednou z okolností, která napomáhá spáchání trestného činu, je viktimnost prostředí. Po listopadu 1989 byl ve vývoji československé společnosti zaznamenán nárůst kriminality. Postkomunistický vývoj demokratické společnosti byl nerovnoměrný. Došlo k devalvaci společenských hodnot a morálky. Významnou dobu byla nefunkční společenská a státní kontrola, nefunkční policie, prokuratura a soudy. Území státu otevřelo své hranice a společnost se tak dostala do vlivu importovaných vlivů západních společností. Kromě jiného, byly do České republiky importovány i negativní společenské vlivy typu kriminalita.

V České republice statistiky trestné činnosti kolísají. Podvod je jedním z řady trestných činů patřících do skupiny majetkové kriminality. V oblasti trestné činnosti podvod, bylo za období jedenácti měsíců roku 2010 spácháno, na fyzických a právnických osobách, 4 655 podvodů. Hovoříme o poklesu pouhých 0.6 %, oproti roku 2009, kdy tento údaj představuje pokles o 30 spáchaných skutků.⁵

Graf vývoje kriminality ze zdroje Policejního prezidia ČR.

⁵ Policejní prezidium: http://ppportal.pcr.cz/ntr/zdr_data/dokumenty/Doc2010/SZ_11_2010.pdf

Současná odborná literatura definuje slovo podvod a podvodné jednání řadou způsobů. Za podvod je označen čin, kterého se dopustí ten, kdo úmyslně uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti.⁶ Tímto jednáním, tak získá prospěch ve formě vlastního obohacení, nebo dosáhne jiného svého cíle, ke škodě druhého.

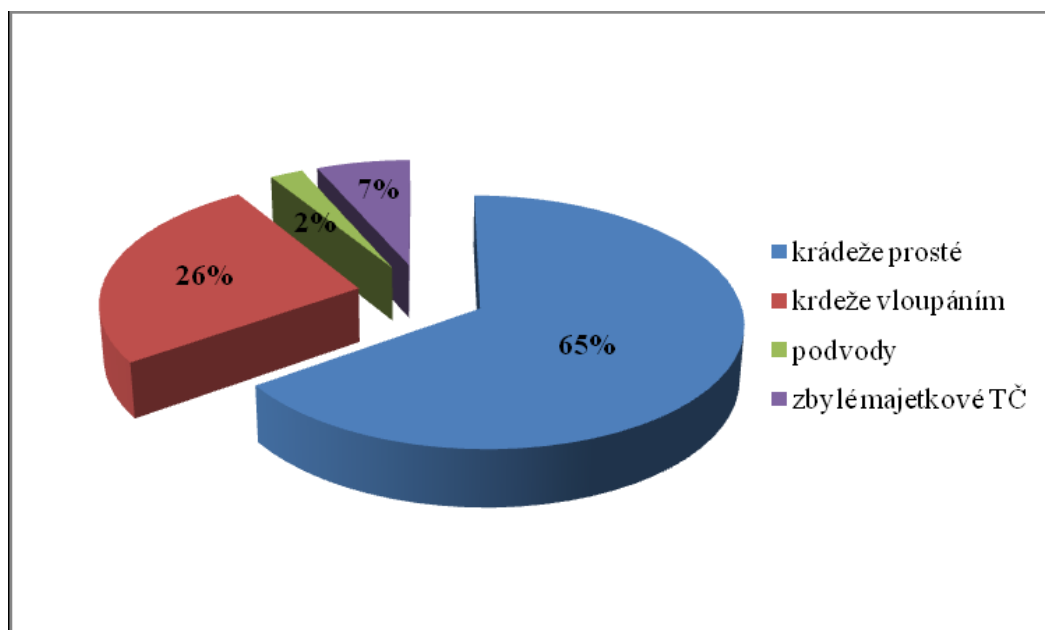
Platná legislativa České republiky upravuje podvod v ustanovení § 209 zákona č. 40/2009 Sb. Trestního zákoníku, který nabyl účinnosti od 1.1.2009. Z důvodu reakce na trendy kriminality vznikla potřeba konkretizovat skutkovou podstatu podvodu. To vedlo k zavedení ustanovení trestného činu pojistný podvod dle § 210 Trestního zákoníku, úvěrový podvod dle § 211 Trestního zákoníku a dotační podvod dle § 212 Trestního zákoníku. Změny, které byly novelou zavedeny, zpřesnily a doplnily skutkové podstaty stávajících trestných činů. Jednalo se o snahu vytvoření určitého cíleného vlivu na subjekty. Cílem bylo regulovat v zákonných normách jejich chování ve společnosti a reagovat na nové trendy v páčání trestné činnosti. Na tomto místě je však nutné uvést, že zmíněná novela Trestního zákoníku zároveň snižuje horní hranice trestní sazby u nejzávažnějších majetkových deliktů, mezi které lze zařadit i kvalifikovaný trestný čin podvod. Je složité hodnotit dopady tohoto opatření na vývoj kriminality. Přesně to vyjádřil komentář senátora JUDr. Antla, který nesouhlasil s touto změnou. V době projednávání ji komentoval takto :

„ Argumentace, že si občané přejí snížení sazeb u majetkových deliktů a zpřísnění sazeb za násilnou trestnou činnost = zřejmě jde pouze o občany, kteří „kradou ve velkém“, neb všichni občané, s nimiž jsem mluvil na besedách i při běžném kontaktu poukazovali pouze na to, že za prosté krádeže je víc než za vraždu - a určitě tím nemají na mysli stomilionové a miliardové „tuneláře“, kteří navíc mohou být propuštěni po výkonu poloviny trestu odnětí svobody. Navíc se tím snižují trestní sazby u těch pachatelů, kteří dosud nebyli odsouzeni. Dovoluji si podotknout, že majetková trestná činnost tvoří stále (dlouhodobě) tu největší část kriminality – a dotýká se tedy našich občanů nejvíce.“⁷

Závěrem pan senátor JUDr. Antl dodává, že se vlastně trestná činnost pachatelům vysloveně vyplácí. Např. jistý František Procházka, který údajně odcizil 500 mil. Kč, by získal 50 mil. Kč za každý rok výkonu trestu a ještě by šel po polovině jeho vykonání domů.

⁶ Ustanovení § 209 odst.1 Trestního zákoníku č. 40/2009 Sb.

⁷ <http://www.miroslavantl.cz/index.php/trestni-zakonik/novela>

2.2 Skutková podstata podvodu

V zadání bakalářská práce je zmíněn požadavek na zvyšovat právního vědomí veřejnosti. Zvyšovat právní vědomí lze například cestou zkvalitnění edukačního procesu ve školství. Ke zkvalitnění současného stavu ve školství by jistě přispělo, kdyby se ve větším rozsahu doplnily školní osnovy o výuku základní právní terminologie. Studenti by měli možnost získat informace o tom, co je skutková podstata trestného činu. Měli by vědět, že je to souhrn znaků, které určují o jaký trestný čin se jedná. Že jde o soubor, který se skládá ze subjektivních, objektivních a typových znaků. Tyto pak odlišují konkrétní trestný čin od jiných trestných činů, přestupků nebo jiného správního deliktu. Podle jednotlivých znaků se provede právní kvalifikace trestného činu. Krupka uvádí, že přesně vymezené skutkové podstaty mají význam v záruce zákonnosti a rovněž jako prostředek občanských práv a svobod, protože umožňují kvalifikovat jednotlivé druhy trestných činů.⁸ Novotný jednotlivé skutkové podstaty charakterizuje čtyřmi skupinami znaků : objektem, objektivní stránkou, subjektem-pachatelem a subjektivní stránkou.⁹ Krupka do výčtu znaků uvádí ještě

⁸ Krupka V. : Trestní právo hmotné - obecná část, Praha, GLOS Semily, 2010, str. 27

⁹ Krupka V. : Trestní právo hmotné - obecná část, Praha, GLOS Semily, 2010, str. 72

protiprávnost a označuje ji jako povinný znak. Protiprávnost je z právního řádu dovozována za využití mimotrestních právních norem, jako je například Obchodní zákoník, Pravidla silničního provozu atd..¹⁰

Ve skutkové podstatě podvodu musí být objekt trestného činu obligatorně uveden. Proto je třeba zmínit, co je možné považovat za objekt. Objektem jsou již zmíněné společenské vztahy, zájmy a hodnoty vymezené v konkrétním paragrafovém ustanovení trestného činu. Skutková podstata musí dále popsat skupinu znaků, které identifikují objektivní stránku podvodu. Zde jde o znaky, kterými se spáchaný trestný čin projevuje vůči okolí. Zde jsou povinnými znaky *jednání, následek a příčinný vztah mezi nimi*. Nepovinné znaky, které dále dokreslují objektivní stránku skutkové podstaty trestného činu, jsou *místo spáchání, doba spáchání, způsob provedení, hmotný předmět útoku, účinek a použité prostředky*.

Dalším povinným znakem je identifikace subjektu trestného činu podvod. Zde teorie práva rozlišuje subjekt *obecný a speciální*. V případě spáchání podvodu hovoříme o subjektu obecném. Důvodem je okolnost, že pachatel nemusí být při spáchání podvodného jednání nositelem speciální vlastnosti, způsobilosti či postavení, jak je uvedeno v případě speciálního subjektu.

Orgány činné v trestním řízení musí rovněž zjišťovat vztah pachatele k páchanému podvodnému jednání. Jde o povinný znak subjektivní stránky podvodu. Zde se do obligatorní podskupiny znaků řadí *zavinění*, které pak převážně vyjadřuje psychické rozpoložení pachatele. Orgány činné v trestním řízení musí zkoumat formu zavinění. Forma zavinění může být zjištěna úmyslná (úmysl přímý, úmysl eventuální) nebo nedbalostní (nedbalost vědomá a nevědomá). Subjektivní stránka podvodu dále dokresluje zjištění nepovinného znaku *pohnutka*. Pohnutka je definována jako důvod spáchání podvodu. Zjištění pohnutky pachatele má v trestním řízení významný vliv na posouzení stupně nebezpečnosti konkrétního činu pro společnost. V trestním řízení je na ni dále nahlíženo při výměře trestu. Je však nutné podotknout, že zjištěná pohnutka, má za jistých okolností funkci polehčující okolnosti (§ 41 Trestního zákoníku). Rovněž tak může být i přitěžující okolností. (§ 42 Trestního zákoníku)¹¹

¹⁰ Krupka V. : Trestní právo hmotné - obecná část, Praha, GLOS Semily, 2010, str. 28

¹¹ HEJDA, J. : Vybraná témata kriminalistiky a trestního práva. Příbram, Septim tisk, 2007, str.155-170

2.3 Pojem majetek a cizí majetek

V průběhu studia, by se měl student seznámit se základní právní terminologií. Měl získat i informaci, jak je v českém právním řádu definován majetek, který je převážně objektem trestného činu podvod. *Majetek* je velice rozsáhlý pojem, který má v právní praxi mnoho definicí. Něco vlastnit je také obsahově široký a obecný pojem. Pro potřebu této bakalářské práce, vycházím z definice uvedené v Čl. 11 Listiny základních práv a svobod. Každý má právo vlastnit majetek.¹² Vlastnické právo má pro všechny vlastníky stejný zákonný obsah a ochranu. Touto základní právní normou, je poskytována ochrana majetku jakékoliv povahy v jakékoliv formě vlastnictví. Pojem *majetek* je obsahově širší než pojem *věc*. Majetek zahrnuje věci movité, nemovité, práva a pohledávky. Za věc lze také označit i ovladatelnou přírodní sílu, například elektrickou energii, vodní energii apod..

Podvodné jednání lze tedy úmyslně a cíleně spáchat na osobním majetku jednotlivce. Osobní majetek je možné definovat jako majetek, který osoba běžně užívá v každodenním životě. Tento nemá obchodní charakter. Podvodného jednání je možné se také dopustit na obchodním majetku, tedy majetku právnické osoby, společnosti.

V uvedených souvislostech, je dále nutné zmínit výklad pojmu *cizí majetek*. Jde o formu vlastnictví, ke které nemá subjekt pachatele konkrétně definovatelné vlastnické právo.¹³ Cizím majetkem se rozumí majetek, který nenáleží pachateli, nebo nenáleží výlučně jemu. Škoda na cizím majetku je definovatelná jako újma majetkové povahy. Újma nemusí být spáchána jen ve formě zmenšení majetku, tedy úbytek hospodářské hodnoty. Újmou může být i ušlý zisk. Zisk je to, o co by byl majetek jinak, bez zásahu škůdce, prokazatelně zvětšen. Škoda může být strukturována peněžitou částkou, nějakou konkrétní věcí, ale i konáním nebo opomenutím, které má určitou majetkovou hodnotu. O škodu jde i tehdy, když věc nemá dohodnuté vlastnosti a nelze ji použít pro zamýšlený účel, pro nějž byla nabízena a kupována a to i přesto, že zaplacená cena odpovídá skutečné hodnotě věci.¹⁴ Je-li v bakalářské práci zmíněn termín „škoda“, je nutné poznamenat, že jde o objektivní stránku každého trestného činu. U podvodu je následek ve formě vzniklé škody obligatorním znakem. Tento následek definuje rozsah ohrožení společenských vztahů, zájmů a hodnot.

¹² Listina základních práv a svobod č.2/1993 Sb.

¹³ <http://www.kspssp.info/sylaby/05-06/pravo/definice-trestnich-cinu.htm>

¹⁴ Šámal P. a kol. : Trestní zákon : komentář, 5. vydání, Praha, C.H. Beck, 2003

Orgány činné v trestním řízení musí dále zkoumat i nepovinný znak, kterým je účinek. Účinek je stav, který strany sporu vnímají svými smysly. Vyjadřuje změnu na hmotném předmětu útoku, zpravidla vyčíslenou způsobenou škodou. V případě zjištění existence poškozeného subjektu, vzniká vyšetřovacím orgánům důvodné podezření, že se někdo mohl svým jednáním nezákonně obohatit. Komentář Trestního zákoníku vysvětluje pojem obohacení tak, že jde o neoprávněné rozmnožení majetku, majetkových práv, pachatele nebo někoho jiného.¹⁵

2.4 Úmysl v podvodném jednání

V rámci procesu zvyšování právního vědomí, by měl být student seznámen s výkladem pojmu *úmyslné jednání*. V praxi se tento pojem promítá do řady právních norem. Pro podvod je úmysl charakteristickým znakem. Jde o stav, kdy pachatel vyvolá úmyslným jednáním vznik omylu, nebo využije omylu jiné osoby. Úmysl pachatele je patrný z toho, že všechny své kroky provádí záměrně za účelem zmenšení majetku jiné osoby. Cílem pachatele je obohacení sebe samotného nebo jiné osoby. Slovní spojení „*uvedení v omyl*“ je možné definovat i tak, že pachatel navozuje, předstírá a realizuje okolnosti, které nejsou v době spáchání podvodu v souladu se skutečným zjištěným stavem. Při podvodu trvá stav omylu od samého začátku vzniku podvodného jednání. Úmysl spáchat trestný čin je definován v § 15 Trestního zákoníku. Úmyslně je spáchán čin, jestliže pachatel chtěl způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem nebo věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn.¹⁶

V právní praxi existuje také definice omylu. Novotný uvádí, že omylem se v trestním právu rozumí neshoda pachatelova vědění, vnímání a představ se skutečností. Pachatel si vůbec neuvědomuje některé skutečnosti, nebo o nich měl nesprávnou představu.¹⁷ Neshoda se pak může týkat jednak skutečností skutkových tak ustanovení právních. Trestní zákon výslovně nedefinuje ustanovení o omylu. Pro pochopení všech okolností podvodného jednání se také musím zmínit o stavu, kdy pachatel využívá něčího omylu a zamlčuje podstatné skutečnosti. Naplnění skutkové podstaty trestného činu podvodu předpokládá

¹⁵ Šámal P. a kol. : Trestní zákon : komentář, 5. vydání, Praha, C.H. Beck, 2003

¹⁶ Trestní zákoník, zákon č. 40/2009 Sb.

¹⁷ Novotný O. a kol.: TRESTNÍ PRÁVO HMOTNÉ, I. Obecná část, Praha, Codex, 1997

existenci příčinné souvislosti mezi omylem určité osoby, její neznalostí všech podstatných skutečností a následně učiněnou majetkovou dispozicí. Zjišťuje se příčinná souvislost mezi touto dispozicí na jedné straně, tedy škodou na cizím majetku a obohacím pachatele nebo jiné osoby na straně druhé. Má-li být trestný čin spáchán na základě využitím omylu nebo neznalosti podstatných skutečností právnické osoby, musí tato jednat v omylu a s neznalostí věci. Šámal v komentáři trestního zákona uvádí, že k využití něčího omylu může dojít i za stavu, kdy pachatel k vyvolání stavu omylu nepřispěl, avšak po poznání omylu jiného a v příčinném vztahu k němu jednal sám tak, aby ke škodě cizího majetku se nebo jiného obohatil.¹⁸ Chmelík k omylu uvádí pět obecných kriminalistických kritérií a to uvedení v omyl nebo využití omylu ve vztahu k osobě, k věci, k činnosti nebo události, v poskytnutých příslibech a nebo v kombinaci všech uvedených způsobů.¹⁹

Při dokumentaci podvodného jednání, musejí orgány činné v trestním řízení od začátku zkoumat, zda nepravdivé prohlášení či skutečnosti sdělené v rámci podvodného jednání, lze od svého počátku kvalifikovat jako uvedené úmyslně nepravdivě. Můžeme ještě dodat, že musí být prověřena okolnost tzv. rozumnosti prohlášení, tedy že nejde o výrok duševně nemocné osoby. Dále musí vyšetřující orgány prověřit, zda po celou dobu jednání věděl podezřelý o tom, že jeho sdělení je od počátku nepravdivé a uváděl ho tak záměrně cíleně. Výsledkem prověřování uvedených okolností, by mělo být zjištění, že veškeré jednání pachatele bylo od začátku podvodné s úmyslem podvést poškozeného.

2.5 Nejběžnější způsoby páchání podvodů

Je-li v bakalářské práci vysloven názor, že je v obsahu školních osnov nutné více informovat o právní problematice, musím zde v rámci snahy zvýšit právní vědomí, uvést i konkrétní způsoby možného podvodného jednání. Na základě osobní zkušenosti si rozdělím a pojmenuji nejběžnější způsoby podvodné jednání na :

- Podvodné jednání způsobené uvedením v omyl nebo využitím omylu ve vztahu jednání dvou osob.
- Podvodné jednání způsobené uvedením v omyl nebo využitím omylu jiného vůči nakládání s hmotným předmětem (věc, peníze).

¹⁸ Šámal P. a kol. : Trestní zákon : komentář, 5. vydání, Praha, C.H. Beck, 2003, str. 1352

¹⁹ Chmelík J. a kol.: POJISTNÉ PODVODY, Praha Tiskárna MV, p.o.,2000, str. 7

- Podvodné jednání spočívající v zamlčení podstatných skutečností.
- Podvodné jednání spočívající v tzv. trikových podvodech.

2.5.1 Podvod spáchaný uvedením v omyl v jednající osobě

Každý z nás se při každodenním jednání může setkat s podvodným jednáním, při kterém je úmyslně mystifikován. Konkrétně může být uveden v omyl ve vztahu k identifikaci osoby, se kterou jedná. Občan může být osloven pachatelem vydávajícím se za pracovníka známé služby poskytující společnosti, který přišel poskytnout službu. Pachatelé využívají legendy pracovníka pošt, plynáren, telekomunikačních společností, energetických závodů, vodárenských společností apod.. Občan při jednání nezíská podezření na podvodné jednání. S těmito společnostmi jedná ve svém každodenním životě běžně. Pachatelé jsou na jednání většinou připraveni. Mají podobné oblečení jako společnost za kterou vystupují, kvalitní slovní legendu pro jednání, vystupováním působí věrohodně. Pachatelé tedy bezproblémově získají důvěru. Poškození občané aktivně spolupracují. Například vyplňují a podepisují předložené dokumenty a doklady. Po jednání s pachatelem vyplácejí finanční částky bez jakéhokoliv podezření, že jsou podváděni. Písemnosti od těchto osob si poškození v dobré víře ukládají a považují je za pravé. Po nějaké době zjišťují, že byli podvedeni.

Podobným typem podvodů, spočívajících v záměně osoby, je jednání, kdy se pachatel vydává za osobu blízkou, kterou poškozený delší dobu neviděl. Zde jsou napadáni předem vytipované starší osoby. Pachatel pod legendou poruchy vozidla, dodání věci vyláká finanční výpomoc. Zde je předpokladem úspěchu pachatele určitá úroveň jeho pozorovacích a verbálních dovedností, kdy během hovoru a pozorováním okolí získá a použije řadu informací o rodině poškozeného. V těchto případech se může pachatel dostat k významným částkám zejména v případě, kdy pracuje se společníkem, který má při odvedení pozornosti možnost prohledat místo bydliště poškozeného.

Role poškozených: U uvedených typů podvodů jsou poškození převážně starší spoluobčané. Jde o důvěřivé, osamělé lidi, se zdravotními problémy. Mají horší motorické schopnosti, horší schopnost vnímání a horší paměťové schopnosti uchovat si detaily jednání. Na to, že byli podvedeni, přicházejí dodatečně a s časovým zpožděním událost nahlašují Policii ČR.

Možnosti dokazování: Z pohledu orgánů činných v trestním řízení mohou říci, že dokazování je zde složité. Vyšetřující orgány dokazují v těchto případech převážně trestný čin podvod

dle § 209 Trestního zákoníku. Ve většině případů se na místě činu zajistí minimum upotřebitelných stopy. Lze zajistit daktyloskopické a pachové stopy. Je možné sestavit identikit pachatele. Jsou zajištěny písemné materiály. Lze získat svědectví poškozeného a sousedů. Další svědectví může být zjištěno po inzerci v mediích a zapojení se veřejnost.

2.5.2 Podvod spáchaný uvedením v omyl ve vztahu k věci

Veřejnost se může setkat s podvodným jednáním, které spočívá v tom, že je konkrétní občan osloven pachatelem vydávajícím se za podomního prodejce. Na ulici, ve spěchu, je občan pachatelem přesvědčen o kvalitě nabízeného zboží, jeho nezávadnosti a výhodnosti. V řadě případů si ho může i vyzkoušet. Nabízeny jsou průmyslové výrobky jako domácí náradí, kamery, fotoaparáty, napodobeniny značkových oděvních svršků. Když je obchod dojednan, pachatel nabídne originální balení věci. Když pak poškozený doma rozbálí originálně zabalenou věc, nalezne zde zdařilou, ale nepoužitelnou repliku výrobku, bez možnosti reklamace a vrácení.

Role poškozených: U těchto podvodů se poškození opět objevují mezi řadou starších spoluobčanů. Věk ale už není tak významným hlediskem. Poškození jsou i z mladších generací. Vždy však jde o důvěřivé lidi. Je zde poměrně krátká doba v rádech hodin až dnů od spáchání podvodu do nahlášení Policii ČR. Tato skutečnost má pak vliv na úspěšnost zjištění pachatele.

Možnosti dokazování: Z pohledu orgánů činných v trestním řízení mohou říci, že dokazování je zde běžné. Vyšetřující orgány dokazují v těchto případech převážně trestný čin podvod dle § 209 Trestního zákoníku. Ve většině případů jsou na místě zajištěny listinné důkazy typu smlouvy, prodejní paragony a věcný důkaz v předmětu samotného zboží. Tyto věci se dále dají zkoumat. Je možné sestavit identikit pachatele. Bývá zjištěno a ustanoveno vozidlo pachatelů. Lze získat svědectví poškozeného a sousedů. Další svědectví může být zjištěno po inzerci v mediích a zapojení veřejnost.

2.5.3 Podvod spáchaný zamlčením podstatných skutečností.

Tento způsob podvodů spočívá v tom, že pachatel při jednání úmyslně zamlčí podstatné skutečnosti. S tímto jednáním se lze setkat například při prodeji nemovitosti, při prodeji vozidla, při prodeji zboží, pohledávky apod.

K podvodu při prodeji nemovitosti dochází tak, že prodávající zamlčel kupujícímu skutečnosti týkající se například stavebně technického stavu nemovitosti, nově vzniklých zástavních práv, věcných břemen, apod. Po uhrazení kupní ceny nemovitosti, která odpovídala ceně za bezvadnou nemovitost, byly tyto skutečnosti zpravidla dodatečně zjištěny při návrhu na vklad do katastru nemovitostí. Jednalo se o klasické zamlčení podstatné skutečnosti, která by měla při znalosti poškozeného měla zásadní vliv na rozhodnutí poškozeného o realizaci obchodu a úhradě kupní ceny.

Role poškozených: U tohoto typu podvodů se poškozeným může stát kdokoli. Oznámení Policii ČR je provedeno v relativně krátkých lhůtách v řádech dnů až měsíce od spáchání podvodu.

Možnosti dokazování: Z pohledu orgánů činných v trestním řízení mohou říci, že dokazování je zde běžné. Vyšetřující orgány dokazují v těchto případech převážně trestný čin podvod dle § 209 Trestního zákoníku. Jsou zajištěny originální listinné důkazy typu nabývací smlouvy, doklady o převodu finančních prostředků, výpisy listu vlastníka nemovitosti, plné moci, zápis z ověřovacích knih, případně znalecké posudky na odhad cen nemovitosti. V neposlední míře hraje významnou roli svědectví poškozeného.

Dalším podvodným jednáním v této oblasti je prodej převážně ojetých vozidel. Pachatel zamlčí poškozenému zásadní informace například o stavu najetých kilometrů, původu vozidla a zda bylo vozidlo havarované apod.. Tím získá neoprávněný finanční prospěch spočívající v neoprávněném navýšení ceny vozidla.

Role poškozených: Poškozený se u tohoto typu podvodů se poškozeným může stát kdokoli, tedy fyzická i právnická osoba. Doba od spáchání do nahlášení události Policii ČR se pohybuje ve větších časových intervalech řádu dnů až měsíců.

Možnosti dokazování: Z pohledu orgánů činných v trestním řízení mohou říci, že dokazování je zde běžné. Vyšetřující orgány dokazují v těchto případech převážně trestný čin podvod dle § 209 Trestního zákoníku. Ve většině případů jsou na místě zajištěny listinné důkazy typu smlouvy, jsou identifikováni pachatelé, jsou zajištěny doklady o úhradě kupní ceny, technické průkazy vozidel. Ve stanicích STK lze zajistit protokoly o provedených technických prohlídkách, které přesně technický stav a parametry vozidla k určitému datu. V případě účasti vozidla na dopravních nehodách lze zajistit protokoly o těchto nehodách, sepsané Policií ČR a posléze příslušnou pojišťovnou. Zde jsou aktuálně zjištěné stavy

vozidel, včetně jejich technické stránky, rovněž přesně popsána. V některých případech je nutné nechat vyhotovit znalecký posudek na skutečný stav vozidla.

2.5.4 Podvod spáchaný za využití tzv. triku

Podvodné jednání spáchané za využití tzv. triku, jsem zaznamenal v případech, kdy pachatel při úhradě nákupu bankovkou větší nominální hodnoty, tuto s prodávacem zpětně měnil tak, že ten ztratil přehled o vrácených částkách. Pachateli pak vrátil zpět s finanční ztrátou. Tuto okolnost pak zjistil až v okamžiku, kdy počítal tržbu.

Dále se podobného podvodného jednání dopouští pachatel v provozovných směnárén. Opakovaně zde mění bankovky různých nominálních hodnot a měn. Tím chce docílit úmyslně ztrátu přehledu směnárníka o aktuální výplatě. Směnárník pak v omylu vyplatí neoprávněnou částku.

Role poškozených: U tohoto typu podvodů je poškozeným subjektem fyzická nebo právnická osoba. Je zde poměrně krátká doba od spáchání podvodu do nahlášení Policii ČR a to v rádech minut až hodin.

Možnosti dokazování: Z pohledu orgánů činných v trestním řízení je dokazování spáchaného jednání poměrně běžné, ale zdlouhavé. Vyšetřující orgány dokazují v těchto případech převážně trestný čin podvod dle § 209 Trestního zákoníku. V případě, že je pořízen, je zajištěn kamerový záznam provozoven. Na místě se podaří zajistit k dalšímu zkoumání věcný důkaz a to bankovky užití ke spáchání podvodu. Pracuje se svědectvím osoby prodavače, vypracovává se identikit.

2.5.5 Pojistný podvod

Pojistné podvody jsou velice specifickou a latentní trestnou činností. V Trestním zákoníku České republiky je pojistný podvod upraven v § 210. Jde o jednání, kdy jedna ze stran, při uzavírání pojistných smluv, uvádí nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí. Dále se takového jednání dopouští pachatelé v souvislosti s likvidací pojistné události a při následném uplatnění práva z plnění pojištění.²⁰ Pojistné podvody jsem zaznamenal v souvislosti s nahlášenými pojistnými událostmi, vzniklými v souvislosti s provozem motorových vozidel. Pachatelé zde nepravdivě informují o vzniku

²⁰ CHMELÍK, J.: Pojistné podvody. Praha, Tiskárna MV, p.o., 2000, str.29.

a průběhu pojistné události. Podvody se dále vyskytují při nahlášených škodách vzniklých údajně při živelných pohromách, při zničení přepravovaného zboží, např. požárem atd. Jde o velice závažnou latentní trestnou činnost, při které úzce spolupracují orgány pojišťoven, Celní správy a Policie ČR.

Role poškozených: U tohoto typu podvodů jsou poškozeným právnické osoby. Doba od spáchání jednání do oznámení jednání Policii ČR je proměnlivá, ale poměrně krátká.

Možnosti dokazování: Z pohledu orgánů činných v trestním řízení mohu říci, že dokazování je poměrně složité a zdlouhavé. Vyšetřující orgány dokazují v těchto případech převážně trestný čin pojistný podvod dle § 210 Trestního zákoníku. V objasňování pojistných podvodů výrazně pomáhají specializované útvary pojišťoven. Zajišťují se listinné důkazy o původu zboží, účetní evidence, příslušné pojišťovací smlouvy včetně dodatků, prověřuje se reálný pohyb vozidla, alibi osob, fotodokumentace místa činu, znalecké posudky, pracuje se svědectvím osob atd.

2.5.6 Úvěrový podvod

Úvěrové podvody jsou poměrně velice rozšířenou trestnou činností. V Trestním zákoníku ČR je úvěrový podvod upraven v § 211. Jedním z důvodů, proč je v této oblasti pácháno tolik trestných činů je okolnost, že úvěr se stal v současné době komerčním zbožím. Je řada institucí a společností, které ho nabízejí v „jako rohlíky“. Pro občana se tedy stává tento bankovní produkt velmi dostupným. Nastává stav, kdy dojde u žadatele k dodatečnému zjištění, že přecenil své ekonomické a finanční možnosti a dostane se do problémů. Věc řeší tak, že si vezme za účelem úhrady a splacení těch prvních úvěrů, nový úvěr u jiných společnostech. Protože tyto jsou nad rámec jeho možností, dochází k zatajení skutečností, například o zaměstnání, uvedení nepravd o výši mzdy a četnosti úvěrů. Tím je naplněna skutková podstata trestného činu úvěrový podvod. Zde bych ještě uvedl, že při této trestné činnosti dochází i k vysoce sofistikovaným úvěrovým podvodům se vzniklou škodou v řádech desítek milionů korun. Zde se však pachatel nebo pachatelé páchají precizně připravené jednotlivé útoky, kterými se zde nebudu zabírat. Dokazování je zde složité, nevyhne se nutnosti vypracování řady posudků např. z ekonomie apod.

Role poškození: U tohoto typu podvodů je poškozeným většinou právnická osoba. Doba oznámení Policii ČR se zde pohybuje v řádu měsíců.

Možnosti dokazování: Z pohledu orgánů činných v trestním řízení mohu říci, že jde o latentní kriminalitu podléhající bankovnímu tajemství. Vyšetřující orgány vstupují do řízení převážně na základě podnětu poškozeného subjektu, zpravidla banky. Dokazují v těchto případech převážně zmíněný trestný čin úvěrový podvod dle § 211 Trestního zákoníku. Jako důkazy jsou zajištěny úvěrové smlouvy včetně dodatků a příloh. Jsou zajištěny doklady o zaměstnání a příjmech žadatele o úvěr. U společností jsou zajišťovány účetní doklady. Je provedeno šetření k osobním poměrům pachatele. Po vyhodnocení zajištěných písemností je zpravidla ve věci rozhodnuto.

3 Případové kazuistiky

V této kapitole bych zmínil případové kazuistiky. Jde o kauzy, které mají společný jmenovatel a tím je výsledek řízení. V obou případech došlo v pravomocném rozhodnutí soudu ke zmírnění trestu. Na uvedených případech je patrné, že přestože jsou evidentně naplněny všechny zákonné znaky, které dostatečně odůvodňují učiněné závěry orgánů činných v trestním řízení a rozsudek prvoinstančního soudu, je výsledné rozhodnutí soudu nepředvídatelné. Domnívám se, že tento druh informací, by mohl za jistých okolností, působit preventivně.

Kasuistika I.

Jednatel stavební firmy sám objednával, odebíral, případně odebráním pověřil zaměstnance, v průběhu roku 2006 a 2007, zboží a služby. V činnosti pokračoval, přestože musel vědět, že takto uzavřené rozsáhlé závazky nebude moci v době splatnosti hradit. Celkově ta způsobil škodu ve výši 6 mil. Kč. Podle rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích z roku 2007 se dopustil trestného činu podvod a byl mu uložen trest pět let odnětí svobody do věznice s dozorem a pět let zákazu výkonu statutárních funkcí a živnostenských činností.

Obžalovaný se odvolal k Vrchnímu soudu a ten změnil rozsudek a uložil nový trest a to pět let odnětí svobody s výkonem podmíněně odloženým na pět let a s dohledem probačního úředníka. Dále zavázal odsouzeného, podle svých sil, nahradit vzniklou škodu. Zákaz činnosti ve statutárních orgánech společností byl potvrzen. Zákaz výkonu živnostenských oprávnění byl zrušen. To vše soud odůvodnil tím, že prvostupňová soudní instance nevzala dostatečně v úvahu okolnost, že „obžalovaný se podvodu dopustil při skutečně prováděné podnikatelské činnosti ve stavebnictví“ a dále, že uhradil část škod.

Podnikatel měl během svého účetního roku řadu ekonomických signálů a stavu svých aktiv, pasiv a předpokládaných výnosů. Mohl tedy nejdéle ke konci účetního období roku 2006 činit kroky k odvrácení insolvence a posléze předlužení, ke kterému evidentně dospěl. Uzavírat tak po tomto zjištění další závazky je od samého začátku podvodným jednáním s naplněnými všemi zákonnými znaky. Podnikatel měl pravděpodobně „smůlu“, že se mu na to „přišlo brzo“. Zákon má, věřitele - poškozené, chránit i před neschopnými podnikateli. V tomto případě dostal další šanci.

Kasuistika II.

Podnikatel sám objednával a odebíral v období od roku 1998 do října 2001 zboží a služby od různých dodavatelů s vědomím a úmyslem toho, že takto uzavřené rozsáhlé závazky nebude moci v době splatnosti hradit. Přestože odebrané zboží zobchodoval a měl výnos, neuhradil své závazky věřitelům a celkově ta způsobil škodu ve výši 6,5 mil. Kč. Podle rozsudku Krajského soudu v Č. Budějovicích se dopustil trestného činu podvod a byl mu uložen trest pět let odnětí svobody do věznice s dozorem a pět let zákazu činnosti v oboru.

Obžalovaný se odvolal k Vrchnímu soudu a ten v roce 2010 změnil rozsudek a uložil nový trest a to tři roky odnětí svobody s výkonem podmíněně odloženým na pět let a s dohledem probačního úředníka a zákaz činnosti provádění staveb a nákupu a prodeji zboží na dobu pěti let. Vrchní soud v zdůvodnění rozhodnutí uvedl, že nelze prvoinstančnímu soudu vytknout nic ani na zjištění subjektivní stránky trestného činu jednání obžalovaného, ani na právní kvalifikaci skutku. Je však třeba vzít v potaz, že od data spáchání do data vyřízení soudem uběhlo devět let. Na tuto dobu nemělo jednání obžalovaného žádný vliv. V té době vedl obžalovaný řádný život.

Podnikatel měl výnos z prodeje odebraného zboží a přesto úmyslně neplnil své závazky. Uzavírat tímto způsobem závazky je podvodným jednáním s naplněnými všemi zákonnými znaky. Podnikatel využil liknavosti soudního řízení ve svůj prospěch. V rozsudku není zmínka o problémech, které svým jednáním odsouzený přivodil poškozeným. Chybí zmínka o náhradě škod. V obou zmíněných případech se nabízí úvaha a to zda byl vlastně udělen nějaký trest a jaká je jeho funkce ? ²¹

²¹ Noviny: Jindřichohradecký deník, str. 4, ze dne 29.10.2010

4 Praktická část

4.1 Výzkumný problém

Bakalářská práce se zabývá nevyhovujícím stavem určitého jevu. Tento jev je popisován na základě stavu úrovně právního vědomí občanů. Konkrétně jde o právní vědomí ve věci skutkové podstaty trestného činu podvod. Obecně se právní vědomí konkrétního společenství osob odráží ve společenských vztazích. Při vyšší úrovni právního vědomí je i úroveň sociální interakce vztahů subjektů nadprůměrná a ve svém důsledku pozitivní. Langmeier uvádí, že i tato okolnost přispívá ke zdravému vývoji jedince bez patologických změn a následků na osobnostní profil.²² Společensky je znevýhodněn ten, který nemá žádnou nebo je nositelem mizivé vědomosti o právních vztazích, normách a jejich základním výkladu. S nepochopením výkladu právní normy, jde ruku v ruce i nepochopení důvodů sankce. Jestli-že jedinec neporozumí výklad právní normy, nelze očekávat, že porozumí důvodům uložení trestu. Nelze pak také očekávat, že uložená sankce bude plnit výchovný a preventivní charakter. Zde se pak efektivita působnosti práva stává problémem.

4.2 Stanovení výzkumného cíle a hypotéz

Bakalářská práce realizuje praktický výzkum z vybraného vzorku respondentů, jehož cílem je zjistit stav informovanosti veřejnosti ve věci okolností spáchání trestného činu podvod. Tyto data lze shrnout do podstaty anketní otázky "*Jaké je právní vědomí občana v místě kde žiju.*" Po vyhodnocení výzkumu zjistíme aktuální právní vědomí respondenta v této problematice.

Hypotéza I.

Veřejnost není dostatečně seznámena s možnostmi obrany proti podvodnému jednání.

Hypotéza byla stanovena na základě zjištění, že veřejnost nepoužívá základní právníckou „terminologii“ a nezná tak podstatné okolnosti využitelné k možné obraně.

²² Langmeier J., Krejčířová D.: Vývojová psychologie Praha : Grada Publishing a.s., 2006

Běžně užívané definice se zobecňují na myšlenku obsaženou ve sdělení : „*On mi měl dát a já to od něho nedostal, tak mne podvedl.*“

Hypotéza II.

Veřejnost není dostatečně seznámena s problematikou řešení podvodného jednání.

Tato hypotéza byla vyslovena na základě studia školních osnov tří typů škol. Z těch bylo zjištěno, že do školních osnov nejsou dostatečně včleněny informace o právní problematice. Osnovy tak neseznamují studenty hlouběji s problematikou práva a jeho vymahatelnosti.

4.3 Výzkumné spektrum respondentů

Výklad práva a právní vědomí se sice dotýká všech občanů České republiky. Práce zkoumá vzorek ekonomicky činných občanů. Mezi plnoletostí a důchodovým věkem se jedná přibližně o 5,1 milionu pracujících obyvatel.²³ Respondenti jsou úmyslně vybráni z věkové skupiny 30 - 40 let. Jde o silné populační ročníky 70 let dvacátého století. Jedním z hlavních důvodů, proč bude oslovena právě tato skupina občanů je skutečnost, že na tuto věkovou skupinu dopadly celospolečenské změny devadesátých let nejvíce. Současní čtyřicátníci většinu výchovného a školního procesu absolvovali v době socialistického státního zřízení. Této proces nebyl nastaven tak, aby je připravil na, v demokracii běžné, konkurenční prostředí ve společnosti. Změny společenské struktury a státního zřízení je skokovou změnou postavilo do situace, kdy museli téměř okamžitě reagovat, snášet a řešit konkurenční ataky různých typů.

Dalším důvodem výběru této skupiny respondentů jsou statistická data MV ČR z roku 2009. Ta informují o tom, že první místo v četnosti páčání trestných činů patří skupině pachatelů ve věku 20-30 let. Na druhém místě se statisticky umístila věková skupina 30 - 40 let. Třetí místo obsadila věková skupina 40-60 let. Na čtvrtém místě je mládež do 18 let věku.²⁴

Pro potřebu bakalářské práce byla jako výzkumný vzorek zvolena skupina druhá

²³ Zdroj: Sčítání lidu, domů a bytů 2001, Ministerstvo vnitra ČR

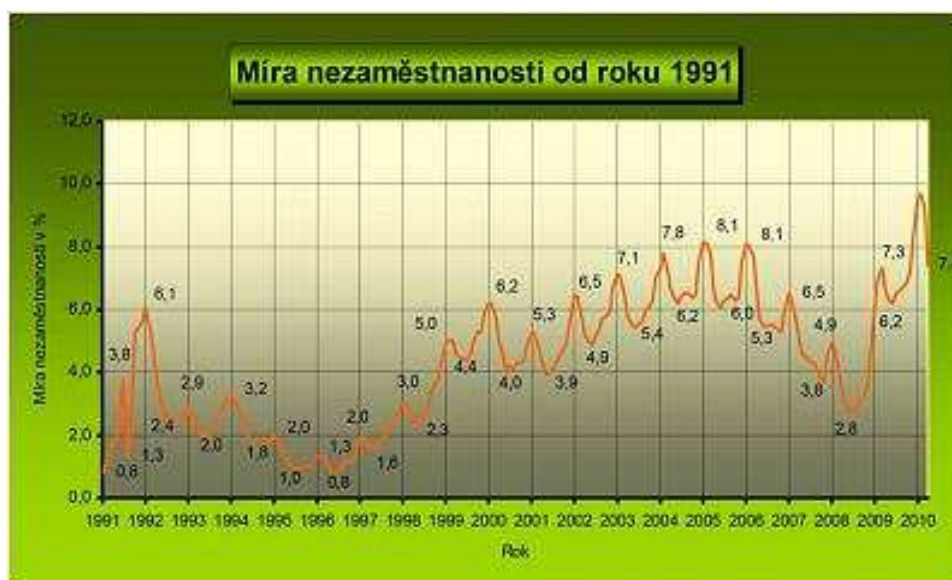
²⁴ Strategie prevence kriminality na léta 2008-2011 Policie ČR

v pořadí, tedy věková skupina 30-40 let. Dalším z důvodů volby je skutečnost, že se zpravidla jedná o lidi, kteří jsou vyzrálými osobnostmi, s řadou životních zkušeností. Po hmotné stránce jsou zabezpečeni a aktuálně ekonomicky činní.

4.4 Výzkumné prostředí

Výzkumný vzorek respondentů je sestaven z obyvatel okresu Jindřichův Hradec, lokalita Třeboň. Jindřichohradecko je území se stabilizovanou sídelní strukturou a stabilizovaným sídelním stavem. Celková rozloha území je 93330 ha, počet obyvatel 47.359. Na okrese bylo Úřadem práce evidováno k dubnu 2010 celkem 3614 uchazečů o zaměstnání. Na sledovaném území, jsou příležitosti k zaměstnání v odvětvích lehkého průmyslu, převážně montážního typu, lesnictví a dřevozpracující průmysl, stavebnictví, cestovní ruch a služeb. Dále identifikuji prostředí přes statistickou informaci zpracovanou do grafu, který nás seznamuje s vývojem nezaměstnanosti v okrese Jindřichův Hradec v daném období.

Graf vývoje nezaměstnanosti - autor Úřad práce Jindřichův Hradec.

4.5 Metody získávání dat a zpracování výzkumu

Metodou zkoumání sociologického vzorku je technika sběru dat za pomoci dotazníku s jeho následným vyhodnocením. Jde o metodu získávání a zpracování

hromadných informací.²⁵ Tuto metodu jsem zvolil pro její rychlost a všestrannou nenáročnost. Platnost a spolehlivost výzkumných dat bude zaručena osobním výdejem a příjmem dotazníku s následným osobním zpracováním. Reprezentativnost výzkumu v dané lokalitě bude zajištěna požadavkem trvalého pobytu respondenta v místě výzkumu, vyrovnaností respondentů ohledně pohlaví.

Objektivita výsledků výzkumu je dána zvolenou technikou výběru respondentů, ale také mnoha dalšími faktory. Objektivitu může ovlivnit například velikost okruhu respondentů, jejich strukturovanost, způsob a forma kladení otázek a zpracování dat. Z faktorů, které jsou zde uvedeny je zřejmé, že na základě „zkušeností“, kterými disponuji v oblasti výzkumu, je nutné brát výsledky výzkumu, do značné míry s jistou dávkou „porozumění“.

Časový plán sběru dat by byl omezen intervalem měsíce října 2010. Omezení na dobu jednoho měsíce odůvodňuji tím, že jde o dobu relativního společenského klidu. Respondenti, i případní sezónní zaměstnanci, mají stále ještě práci, není období dovolených, není předvánoční období plné shonu apod.

4.6 Formulace otázek anketního dotazníku

Otázky pro dotazník byly sestaveny tak, aby po svém vyhodnocení podaly informaci o stavu právního vědomí cílové skupiny. Otázky jsou strukturovány na tři bloky. První má identifikovat sociální status respondenta z pohledu vzdělání. Druhý blok otázek má prověřit míru vědomostí, znalostí a porozumění jednotlivých termínů v oblasti anketní otázky. Třetí blok otázek obsahuje otázky testující přístup právní zkušenost a právní vědomí. Otázky jsou tvořeny srozumitelně pro celé spektrum respondentů. Nebyly kladeny otázky sugestivního či kapiózního charakteru. Několik otázek je formulováno jako polouzavřené. Důvodem je snaha vyloučit chybovost zkreslenost odpovědí danou vzděláním či zájmem o obor.

4.6.1 Struktura otázek dotazníku

První část dotazníku obsahuje otázky identifikační a uzavřené. Ty mají vymezit cílovou skupinu respondentů.

²⁵ Somr, M.: Úvod do metodologie, 1.vydání, České Budějovice, 2006, ISBN 80-239-8227-3

Otázka č. 1 (uzavřená) Jste muž - žena ?

Cílem otázky je zajistit vyváženost respondentů ohledně pohlaví .

Otázka č. 2 (uzavřená) Jaký je Váš věk?

Cílem otázky je zajistit dodržení stanoveného věkového intervalu respondentů mezi 30 až 40 rokem .

Otázka č. 3 (uzavřená) Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání ?

- Základní
- Střední odborné
- Střední s maturitou
- Vysokoškolské

Cílem otázky je zajistit dodržení vyrovnaného vzdělanostního spektra respondentů .

Otázka č. 4 (uzavřená) Žijete v manželském vztahu ?

Cílem otázky je zajistit ve vybrané skupině respondentů rovnocennou sociální roli.

Otázka č. 5 (uzavřená) Jste v současné době zaměstnán ?

Cílem otázky je zajistit ve vybrané skupině respondentů stejný sociální status.

Druhá část dotazníku obsahuje otázky, které mají ověřit úroveň možné dostupnosti k informacím v dané problematice.

Otázka č. 6 (uzavřená) Vzpomenete si na školní předmět, který by Vás během školního docházky seznámil se základy práva a právního systému v ČR ?

- 1 ano
- 2 ne
- 3 nevím

Cílem otázky je zjistit úroveň vědomostí o pramenech základního vzdělání. Přiřazené číslice představují vzestupnou škálu hodnoty bodového hodnocení pro další zpracování.

Otázka č.7 (uzavřená) Zajímali jste se někdy individuálně o informace z odvětví problematiky práva ?

- 1 ano
- 2 ne
- 3 nevím

Cílem otázky je zjistit úroveň zájmu o téma během dosavadního života. Přirazené číslice představují vzestupnou škálu hodnoty bodového hodnocení pro další zpracování.

Formulace prověřující hypotézu I.

Otázka č.8 (uzavřená) Víte o tom, jak je v současných školních osnovách vyučována problematika práva a právního vědomí ?

1 ano

2 ne

3 nevím

Cílem otázky je zjistit úroveň zájmu o výukový systém právního vědomí ve školství. Řada respondentů je rodičem. Je tak zajímavé vědět, zda se zajímají o to, co se učí jejich děti ve škole.

Formulace prověřující hypotézu II.

Třetí část dotazníku obsahuje otázky, které by měly zjistit úroveň právního vědomí a právní zkušenosti respondenta ?

Otázka č.9 (uzavřená) Stal jste se někdy obětí trestného činu ?

1 ano

2 ne

3 nevím

Cílem otázky je zjistit četnost osobní zkušenosti se trestnou činností .

Formulace prověřující hypotézu I.

Otázka č.10 (uzavřená) Rozumíte závěrům a dalším možným opatřením v souvislosti s doručením úředních dokumentů rozsudek , usnesením o odložení věci, apod .

1 ano

2 ne

3 nevím

Cílem otázky je zjistit úroveň informovanosti.

Formulace prověřující hypotézu I.

Otázka č.11 (uzavřená) Byl jste někdy obětí trestného činu ?

1 ano

2 ne

3 nevím

Cílem otázky je zjistit úroveň zájmu o výukový systém právního vědomí ve školství. Řada respondentů je rodičem. Je tak zajímavé vědět, zda se zajímají o to, co se učí jejich děti ve škole.

Formulace prověřující hypotézu I.

Otázka č. 12 (otevřená) Volnou formou vyjádřete, co je podle Vás trestný čin ?

Otázka č. 13 (otevřená) Volnou formou vyjádřete, kdo se stane pachatelem trestného činu?

Otázka č. 14 (otevřená) Volnou formou vyjádřete definici trestného činu podvod ?

Otázka č. 15 (otevřená) Volnou formou vyjádřete definici slov „ uvedení v omyl “ ?

Otázka č. 16 (otevřená) Volnou formou vyjádřete definici slov „ podstatnou okolnost zamlčet“ ?

Otázka č. 17 (otevřená) Volnou formou vyjádřete definici slov „ cizí majetek“ ?

Otázka č. 18 (otevřená) Jsou Vám známe postupy jak se domoci škody způsobené trestným činem ?

Soubor otázek č. 12-18 má zjistit úroveň znalostí základní terminologie vztahující se k tématu bakalářské práce, tedy k podvodnému jednání. Formulace prověřující hypotézu II.

Otázka č. 19 (otevřená) Jste spokojen s prací policie ČR a proč ?

1 ano

2 ne

3 nevím

Otázka má zjistit úroveň spokojenosti s prací orgánů činných v trestním řízení.

Otázka č. 20 (otevřená) Můžete zhodnotit Vaši spokojenost s prací soudů v ČR a proč ?

1 ano

2 ne

3 nevím

Otázka má zjistit úroveň spokojenosti se soudy v ČR.

4.7 Způsob rozboru a stanovení hodnoty dat

Abych mohl provést kvalitní vyhodnocení odpovědí na otázku "*Jaké je právní vědomí občana v místě kde žiju?*", musím být stanovena hodnota jednotlivých otázek. Jde o informaci nutnou k porovnání našich zjištění napříč dotazníky. Pro větší přehlednost provedu rekapitulaci a komentář bodového hodnocení :

1) Nezávislá otázka *pohlaví, věk, vzdělání, stav a stav* bude nabývat hodnot 0. Důvodem je pouze administrativní účel data pro potřebu dodržení výzkumného zadání. Odpověď na otázku nijak neovlivní hodnoty výzkumu.

2) U nezávislých **otázek č. 6-10** bude hodnocení nabývat hodnot :

- ano - hodnota parametru 3
- ne - hodnota parametru 2
- nevím - hodnota parametru 1

U závislých **otázek č. 11-20** bude hodnocení nabývat hodnot

- slabá odpověď respondenta - hodnota parametru 1
- středně odborná odpověď respondenta - hodnota parametru 2

- odborná odpověď respondenta - hodnota parametru 3

4.8 Výsledky výzkumného šetření

Výzkum k danému tématu se uskutečnil v měsíci listopad 2010. Byl proveden způsobem uvedeným shora popsaným způsobem sběru dat. Respondenti vyplňovali dotazníky osobně za přítomnosti zpracovatele. To ovlivnilo pozitivně návratnost dotazníků, která byla 100 %. Během vyplňování dotazníku, podal tazatel na místě případné doplňující informace k dotazům respondenta. Data jsou analyzována a zpracována do níže uvedených tabulek podle jednotlivých otázek. Otázky č. 2 a č. 4 není nutné bodovat a zpracovávat do tabulky.

Tabulka I.. – otázka č. 1

Oslovení respondenti celkem			
Data		počet	%
		Muž	20
	Žena	10	25
	cekem	30	100

Tabulka II. – otázka č. 2

Vzdělání respondentů			
Data		počet	%
		základní	3
	odborné	11	37
	střední	10	33
	vš	6	20

Při oslovení respondenta nedošlo k cílenému výběru podle kriteria vzdělání, proto lze tvrdit, že rozvržení a rozdíly jsou normální pro danou zkoumanou lokalitu.

Otázka č. 5 má 100% pozitivní odpověď. To odpovídá zadání, kdy měla být

oslovena skupina produktivních respondentů.

Tabulka III. – otázka č. 6

Data	Vzdělání	Ano	Ne	Nevím
	základní			3
	odborné	5	2	4
	střední	10		
	VŠ	6		
Součet odpovědí		21	5	4

Tabulka IV. – otázka č. 7

Data	Vzdělání	Ano	Ne	Nevím
	základní			3
	odborné	3	8	
	střední	4	6	
	VŠ	5	1	
Součet odpovědí		12	18	

Tabulka V.- otázka č. 8

Data	Vzdělání	Ano	Ne	Nevím
	základní			3
	odborné	1	10	
	střední	3	7	
	VŠ	1	5	
Součet odpovědí		5	25	

Tabulka VI. – otázka č.9

Data	Vzdělání	Ano	Ne	Nevím
	základní			3
	odborné		3	8
	střední	5		5
	VŠ	4	1	1
Součet odpovědí		9	4	17

Tabulka VII. - otázka č.10

Data	Vzdělání	Ano	Ne	Nevím
	Základní		2	1
	Odborné		10	1
	Střední	2	8	
	VŠ	1	5	
Součet odpovědí		3	25	2

Tabulka VIII. – otázka č.11

Data	Vzdělání	Ano	Ne	Nevím
	Základní		2	1
	odborné		10	1
	Střední	2	8	
	VŠ	1	5	
Součet odpovědí		3	25	2

Tabulka IX. - otázka č 12

Data	Vzdělání	Slabá odpověď	Středně odborná odpověď	Odborná odpověď
	Základní	3		
	odborné	8	2	1
	Střední	9	2	
	VŠ	1	3	2
Součet odpovědí		21	9	3

Tabulka X. - otázka č. 13

Data	Vzdělání	Slabá odpověď	Středně odborná odpověď	Odborná odpověď
	základní	2	1	
	odborné	6	5	
	Střední	7	3	
	VŠ	3	3	
Součet odpovědí		18	12	

Tabulka XI.- otázka č. 14

Data	Vzdělání	Slabá odpověď	Středně odborná odpověď	Odborná odpověď
	základní	2	1	
	odborné	7	4	
	střední	6	4	
	VŠ	3	2	1
Součet odpovědí		18	11	1

Tabulka XII.- otázka č. 15

Data	Vzdělání	Slabá odpověď	Středně odborná odpověď	Odborná odpověď
	Základní	1	2	
	Odborné	2	9	
	Střední	3	7	
	VŠ		5	1
Součet odpovědí		6	23	1

Tabulka XIII.- otázka č. 16

Data	Vzdělání	Slabá odpověď	Středně odborná odpověď	Odborná odpověď
	základní		3	
	odborné	1	10	
	střední	1	9	
	VŠ		6	
Součet odpovědí		2	28	

Tabulka XIV.- otázka č. 17

Data	Vzdělání	Slabá odpověď	Středně odborná odpověď	Odborná odpověď
	základní	1	2	
	odborné	1	10	
	střední		10	
	VŠ		6	
Součet odpovědí		2	28	

Tabulka XV.- otázka č. 18

Data	Vzdělání	Slabá odpověď	Středně odborná odpověď	Odborná odpověď
	základní	2	1	
	odborné	7	4	
	Střední	6	4	
	VŠ		6	
Součet odpovědí		15	15	

Tabulka XVI.- otázka č. 19

Data	Vzdělání	Ano	Ne	Nevím
	základní	2	1	
	odborné	8	2	1
	střední	5	3	2
	VŠ	3	2	1
Součet odpovědí		18	8	4

Tabulka XVII.- otázka č. 20

Data	Vzdělání	Ano	Ne	Nevím
	Základní		3	
	Odborné	5	5	1
	Střední	3	5	2
	VŠ	1	4	1
Součet odpovědí		9	17	4

Tabulka XVIII.

Výsledná tabulka pozitivních a kvalitativně bodově nejlepších odpovědí.

Zjištěné pozitivní odpovědi s rozdělením podle vzdělání						
Otázka	Základní	Odborné	Střední	VŠ	Dosažené body <u>ano</u> odpovědí podle ot.	Dosažená % <u>ano</u> odpovědí ze 100%
č.6	0	5	10	6	63	46
č.7	0	3	4	5	36	27
č.8	0	1	3	1	15	11
č.9	0	0	5	4	27	20
č.10	0	0	2	1	9	6
č.11	0	0	2	1	9	6
č.12	0	1	0	2	9	6
č.13	0	0	0	0	0	0
č.14	0	0	0	1	3	2
č.15	0	0	0	1	3	2
č.16	0	0	0	0	0	0
č.17	0	0	0	0	0	0
č.18	0	0	0	0	0	0
č.19	2	8	5	3	54	40
č.20	0	5	3	1	27	20
Body odp. <u>ano</u> dle vzdělání z maxima 45 bodů	6	69	102	78		
Dosažený % poměr odpovědí <u>ano</u> podle vzdělání	2,7 %	31 %	45,9 %	35,1 %		

Maximální počet bodů, který je možné anketou získat při vyhodnocení a zjištění kladných odpovědí na otázky č. 6 až č. 20 je **45**.

Na základě dat ve shora uvedené tabulce výsledků byl vyhodnocen průměr kladných odpovědí v hodnotě **28,6 %**. Jde o údaj, kolik respondentů odpovědělo dobře s maximálním bodovým ohodnocením na otázky ankety. Tím byla zjištěna teoretická aktuální hodnota úrovně právního vědomí dané skupiny v úrovni zadaných parametrů.

5 Závěr

5.1 Hodnocení výsledků výzkumu

V bakalářské práci jsem zrealizoval lokální výzkum. Účelem výzkumu bylo potvrdit nebo vyvrátit definované hypotézy I. a II.. Účelem hypotézy bylo ověřit úroveň informovanosti veřejnosti. Právní vědomí veřejnosti bylo ověřováno v parametru znalosti možnosti obrany před podvody a v parametru znalosti problematiky řešení podvodného jednání. Celkovým anketním záměrem pak bylo odpovědět na zobecňující otázku „*Jaké je právní vědomí občana v místě kde žiju.*”

V bakalářské práci jsem provedl anketu, ve které bylo dotazováno 30 respondentů. Anketní skupina byla složena ze 75% mužů a 25% žen. Skupina obsahovala 10 % respondentů se základním vzděláním, 37 % respondentů s odborným vzděláním, 33 % respondentů se středním vzděláním a 20 % respondentů s vysokoškolským vzděláním. Po vyhodnocení dotazníků bylo zjištěno, že z celkového počtu respondentů, bez rozdílu vzdělání, odpovědělo **28,6 %** kvalifikovaně na položené otázky.

Zjištěná hodnota výsledku výzkumu 28,6%, je pro mne překvapivým údajem. Z celkového počtu respondentů ankety se jedná o více než sedm osob, o kterých se dá říci, že jejich právní vědomí je uspokojivě. Očekával jsem, že hodnota výsledku výzkumu se bude pohybovat kolem 50% kladných odpovědí respondentů. Je však pravdou, že vzhledem k nepřehlednému a komplikovanému právnímu řádu České republiky, který eviduje cca 28.tisíc právních norem, jde o poměrně uspokojivý výsledek.

Na základě anketního výsledku mohu říci, že stanovená **hypotéza I.** :

„*Veřejnost není dostatečně seznámena s možnostmi obrany proti podvodnému jednání.*“
– **se potvrdila.**

Rovněž mohu říci, že stanovená **hypotéza II.** :

„*Veřejnost není dostatečně seznámena s problematikou řešení podvodného jednání.*“
– **se potvrdila.**

Na závěr je možné uvést, že celkově provedený výzkum naplnil svůj cíl. Na zvolených parametrech, byl zjištěn aktuální stav úrovně právního vědomí občana ve stanovené lokalitě jindřichohradecka.

5.2 Návrh opatření

V bakalářské práci je zmíněno, že provedený výzkum není sociologickým průzkumem, ze kterého by bylo možné učinit závazné závěry. Moje dosavadní profesní kariéra neměla příležitost generovat informace, data a poznatky, které by byly vhodné pro vytvoření nějakých konkrétních závěrů, doporučení a opatření. Společnost, život, technologie a rovněž tak kriminalita, celosvětově zrychlují svůj vývoj. Má-li člověk ve společnosti přežít, nebo být dokonce úspěšný, musí reagovat na aktuální trendy. Čím dříve tím lépe. V souvislosti s trestnou činností v oblasti podvodů, bych doporučoval, zařadit více informací z této problematiky do osnov středoškolských a učňovských škol. Edukačnímu procesu v této úrovni by prospělo více konkrétních informací z oblasti práva. Školy mají při tvorbě studijních osnov určitou autonomii a mohou si toto opatření dovolit. Zařazení konkrétních informací o konkrétních problematikách typu majetková trestná činnost, drogové delikty, mravnostní delikty, mohou působit preventivně. Přibližně od deseti let věku je student seznámen se sexuální výchovou apod.. Proto nevidím důvod studenta neseznamovat s okolnostmi vzniku kriminality a jejími společenskými dopady. Zaznamenal jsem okolnost, kdy se snaží různé organizace neziskového sektoru vyplnit svou činností tuto edukační „díru“. Podle mne je to nouzové řešení, vytržené z edukačního konceptu a jako takové bych ho nedoporučoval.

5.3 Vyhodnocení práce

Primárním cílem bakalářské práce bylo zvýšit právní vědomí veřejnosti v oblasti skutkové podstaty trestného činu podvod a možnostmi důkazní situace při jeho objasňování. Sekundárním cílem práce, bylo zjištění úrovně právního vědomí veřejnosti v dané problematice. Tato úroveň je hodnocena na základě zjištění stavu hodnoty kritéria informovanosti veřejnosti v problematice podvodné trestné činnosti.

Požadavku cíle bakalářské práce bylo dosaženo. Byl zjištěn stav úrovně znalostí veřejnosti z oblasti zkoumané problematiky, tedy podvodné trestné činnosti. Dále bylo zjištěno, že veřejnost-studenti, nemají moc možností, si v základním schématu procesu vzdělávání, zvyšovat své právní vědomí. Nabízené spektrum vědomostí, v rozsahu schválených školních osnov, je povrchní a má čistě informativní charakter. Neumožňuje přístup k hlubšímu poznání.

Dále bych uvedl další zjištění a tím je samotný výsledek výzkumu. Ve společnosti, která byla při svém rozvoji desítky let svázána totalitním režimem, která byla skokově vystavena vlivům demokratického zřízení a tržního hospodářství je, z osloveného vzorku respondentů, pouze 28,6 % občanů, o kterých můžeme říci, že mají konkurenci schopné právní vědomí. Podle mne je to neuspokojivá hodnota. Za jistých okolností, by mohla být zjištěná hodnota vyšší. Tvrdím, že společnost a lidé v ní žijící, nemohou dodržovat platné právní normy, když s nimi nejsou cíleně seznamováni a o jejich existenci, se za běžného chodu života, mnohdy ani nedozvědí.

Vzhledem k tomu, že jsem při studiu pramenů nenalezl obdobné téma, někdo by mohl toto téma v budoucnu uchopit s cílem vytvořit rozsahem větší výzkum. Získaná data, by mohla ovlivnit trendy výchovného procesu. Domnívám se, že tato bakalářská práce může být v určité míře podnětná. Výsledky, prezentované v této práci, se blíží realitě.

Závěrem mohu říci, že práce na této bakalářské práci, pro mne osobně, byla velice přínosná. Vyžadovala po mně tzv. mezioborový přístup. Výrazně jsem posílil své dovednosti a znalosti v práci s počítačem, ve vyhledávání pramenů informací a dat. Při řešení výzkumu jsem získal novou zkušenost při práci s lidmi při získávání respondentů, při získávání a následném zpracování dat.

6 Literatura

1. HEJDA, J. : Vybraná témata kriminalistiky a trestního práva. Příbram, Septim tisk, 2007, ISBN 978-80-245-1163-4.
2. CHALUPA, P. : Vlastivěda. Pardubice, Východočeská tiskárna s.r.o., II. Vydání, 2005, ISBN 80-85775-90-5.
3. CHMELÍK, J.: Pojistné podvody. Praha, Tiskárna MV, p.o., 2000.
4. KRUPKA, V. : Trestní právo hmotné - obecná část. Praha, GLOS Semily, 2010, ISBN 978-80-86795-86-7.
5. LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVA, D.: Vývojová psychologie. Praha, Grada Publishing a. s., 2006, ISBN 80-247-1284-9.
6. Listina základních práv a svobod č. 2/1993 Sb.
7. NOVOTNÝ, O. : Trestní právo hmotné, I. obecná část. Praha, Codex, 1997, ISBN 80-85963-24-8.
8. SOMR, M.: Úvod do metodologie, 1.vydání, České Budějovice, 2006, ISBN 80-239-8227-3
9. ŠÁMAL, P.: Trestní zákon – komentář. Praha, C. H. Beck, 2003, 5. Vydání, ISBN 80-7179-624-7.
10. Trestní zákoník, zákon č. 40/2009 Sb.
11. Ústava České republiky č. 1/1993 Sb.
12. Zákon č. 209/1997 Sb., o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti.

Internetové stránky, webové servery, noviny

<http://www.mvcr.cz/>

- Zdroj: Sčítání lidu, domů a bytů 2001, Ministerstvo vnitra ČR
- Strategie prevence kriminality na léta 2008-2011 Policie ČR

http://ppportal.pcr.cz/ntr/zdr_data/dokumenty/Doc2010/SZ_11_2010.pdf

<http://en.wikipedia.org/wiki/>

<http://portal.justice.cz>

<http://trestnizakonik.cz/navrh/duvodova-zprava.html>

<http://trestni.juristic.cz/50623/clanek/trest2>

<http://www.nuov.cz/ucebni-osnovy>

<http://www.gymkh.cz/view.php?cisloclanku=2008020008>

<http://www.miroslavantl.cz/index.php/trestni-zakonik/novela>

Jindřichohradecký deník, str. 4, ze dne 29.10.2010